

# XXXIII. Euskal Herriko Eskulangintza Azoka

Ereintza Elkarte Eskulangintza Taldea

Errenteriako Euskal Herriko XXXIII. Eskulangintza Azoka 2011ko apirilaren 30etik maiatzaren 1era egon da zabalik aurtan, hau da, ostiraletik igandera. Eta azken urteotan bezala, Merkatuzar Kultur Guneko Jose Luis Caso Aretoan kokatu da. Ereintza Elkarreak urtero antolatzen duen azoka honek Gabiltza eta Lur Kolektiboa artisauek elkarrekin laguntza izan du berriro. Izan ere, bi elkarte horiekin elkarlanean arituz, Errenteriarantz garrantzitsua izango den proiektu berri bat gauzatzeko; eta Gipuzkoako Foru Aldundiaren, Errenteriako Udalaren eta Kutxaren ohiko babesa ere badugu.

Aspaldi hasi ginen Errenteriako azoka, Euskal Herriko zaharrena, antolatzen. Urte haueetan guztietan, hasierako ezaugarriak gordetzen eta indartzen jakin izan dugu, eta artisautzak oro har izan duen bilakaera sustatu eta indartu dugu, azaleko berrikuntzetan edo handikerietan erori gabe. Ikuspegi etnografiko nostalgiko batetik haratago joan nahi izan dugu beti, eta, artisautza sektore ekonomiko bat denez, arlo horretako beharrei buruzko gogoeta eta azterketa jardunaldiak antolatu ditugu, eta sariak ezarri ditugu, ikerketa, esperimentazioa eta diseinua sustatzeko. Aurrerantzean ere, ildo horretatik jarraitu nahi dugu, gure ahaleginak artisautzaren garapenerako onuragarriak gerta daitezten.

## GAI BEREZIA: BEIRA

XXXIII. edizioan, Errenteriako azokak bere ezaugarrietako bat berreskuratu du, arreta berezia eskaini baitio gai edo material jakin bati, urteetan egin duen antzera. Aurtengoan, beira izan da protagonista, eta azokak distira berezia izan du, beira landu duten hainbat standi esker (12 guztira). Stand horietan, produktu eta antzinako tekniken

aukera zabala ikusi ahal izan dute bisitariek: beirak, beira puztua eta sopletez landua, fusing teknika, beira zizelkatua, eskultura, bitxigintza, tiffany teknika, termofusioa, etab. Stand horien osagarri izan dira lanerako tailer espezifiko bat eta informazio taulez osatutako erakusketa bat; erakusketa horretan, beira lantzeko teknika eta aldaerei buruzko informazioa egon da ikusgai.

Tailerrean, teknika bera erabiltzen duten artisauek elkarrekin lan egin dute, eta beste teknika batzuk darabiltzaten artisauekin elkarlanean ere aritu dira; ikusleen aurrean "in situ" sortu dituzte hainbat pieza.

Espezialitate hauek ikusi ahal izan dituzte bisitariek tailerrean:



**Beira puztua:** Igor Obeso (Argia badago)

**Beirateak:** Jaime Septien (Kolore) eta Agustin Agirre

**Eskultura:** Ivan Delgado eta Amaia Sánchez (Harri(d)ura)

Gipuzkoar ikusleen artean oso ezaguna den Igor Obeso arduratu da tailerra koordinatzeaz eta beira lantzen duten artisau guztiak bateratzeaz. Ahalegin berezia egin dugu, beirari lotutako artisau eta tekniken ordezkari zabalak eta aparte-koak edukitzeko. Errenteriako azokara lehenengo aldiz etorri diren beiraren artisauen artean, honako hauek nabarmentzekoak dira:



SUSANA MARTÍN

Nazioko nahiz nazioarteko hainbat sari jaso ditu Zaragozako artisau honek. 1995ean sortutako tailerraren ezaugarri nagusietako bat honako hau da: ekoizpen ez oso handia baina kalitate bikainekoa. Hainbat teknika erabili eta elkartzen dituzte, emaitza ikusgarriak lortzen ditu. Zalantzarik gabe, bitxi, apaingarri eta bestelako objektu bereziak izan ditu ikusgai.

HARRI (D) URA

Iruñeko tailer/estudio honetan, adierazpen bidez daukate beira. Teknika berritzaileak nahiz antzinako prozedura tradizionalak erabiltzen dituzte piezak sortzeko. Filosofia hau dute

lanerako: pieza bakarrak eta eksklusiboak egitea, piezen kokalekua eta erabilera kontuan hartuta. Tailerraren azpiegiturari esker, mota guztietako proiektuak gauza ditzakete, bai ekoizpen handiak, baita piezarik txikiak ere. Beiraren arloan dauden teknika ia guztiak erabiltzen dituztenez, ekoizpen zabalak eta anitzak dute.

#### AGUSTÍN AGUIRRE

Artisau hau lehenago ere izana da Errenteriako azokan, baina nabarmentzekoak dira beira lehertuaren teknikaz egiten dituen lanak. Agustinek 2003an sortu zuen teknika berri hori, I+Gko proiektu bat garatzen ari zela. Teknika horren bidez, arkitekturan nahiz dekorazioan espazioak bereizteko erabiltzen diren egiturak egiten ditu, baita beira malguko lanpara apurtezinak ere. Nazioko nahiz inportaziozko beiraz gain, birziklatutako botila eta ontziak ere erabiltzen ditu lanerako.

#### TXIMELETA GLASS

M<sup>a</sup> Begoña Gómezek eta F. Javier Pérez de Burgosek beirate artistikoak lantzen dituzte gehienbat. Zenbait teknika erabiltzen dituzte, produktu anitzak sortzeko: beirate beruneztatua, tiffany teknika eta, batez ere, fusing teknika. Azken horretan, beira labe batean urtuta, inolako loturarik ez duten hainbat diseinutako pieza osoak egin daitezke, eta hainbat erliebe, kolore eta egitura lortu.

#### ARTISAU PARTE HARTZAILEAK, LANGINTZAK ETA JATORRI GEOGRAFIKOAK

Aurtengo edizioak Euskal Herria osoko artisauen partaidetza zabalak eta askotarikoak izan du. Guztira 50 artisau erakutsi dituzte beren produktuak. Nahiz eta gehienak gipuzkoarrak izan diren, Bizkaiko, Arabako, Nafarroako eta Iparraldeko ordezkari zabalak ere izan dugu bertan.

Lehen esan dugunez, 50 artisau hartu dute parte. Horietatik 17 lehenengo aldiz etorri dira Errenteriako artisautza azokara (parte hartzaile guztien %36). Hala ere, Errenteriako azokan txandaketa handia dagoela nabarmendu behar da. Izan ere, aurten etorri diren artisauen %56k ez dute azokan parte hartu azken urteotan.

Era berean eta azoka deigarria izan dadin, ahalegin handia egin da artisau eta lanbide berriak erakartzeko, nahiz eta hori lortzea ez den batere erraza. Bestetik, Gipuzkoako artisauetara lehentasuna ematen bazaie ere, lurraldeen arteko orekari eutsi nahi izaten zaio, Euskal Herria osoko artisau sektorearen ordezkari zabalak eskaini ahal izateko.



Hona hemen aurten gurekin izan ditugun 50 erakusleen jatorria: Gipuzkoa (22), Bizkaia (9), Nafarroa (9), Araba (5), Iparralde (3), Espainiako Estatuoko beste lurralde batzuk (2).

Aurten, material hauek izan ditugu ikusgai:

**Gai berezia, beira:** beirateak (2), fusing eta tyffani teknikak (4); kanaberaz puztutako beira (1); eskultura (1); beira tailatua (1); pitxiak (2); sopletea (1).

**Zura:** eskultura eta taila (3); jostailu eta jokoak (1); olibondo egindako tresneria (1); markeria (1); otarregintza (1).

**Burdina eta metalak:** bitxigintza (4); errementaritza (1); hosto metalizatuak (1).

**Buztina eta harria:** zeramika (4); eskultura (1).

**Oihalkiak:** ehungintza (1); oihalezko poltsak (1); serigrafia eta arropa margotua (3); oihalezko osagarriak (1).

**Larrua:** pilotak (1); larrugintza (2); oinetakoak (1); larru modelatua (1).

**Papera eta kartoia:** koadernaketa (2); grabatuak eta litografiak (1).

**Bestelakoak:** xaboi eta olio naturalak (1); maketak (1); musika tresnen arkuak (1); idazlurmak (1); birziklatutako gaiekin egindako eskulturak (1); papera eta oihala (1).

Horiez gain, iazko arazoa konponduta, tabernatxo bat eta talogileak izan dira kanpoan, urtero ohi bezala. Beraz, aurten ere produktuen aukeraketa ona izan da, eta bisitari eta artisauek azokaren kalitatea eta aniztasuna azpimarratu dituzte. Gogorazi nahi dugu [www.ereintza.com](http://www.ereintza.com) web orria eguneratuta dagoela eta artisauei buruzko informazio gehiago eskura daitekeela bertan.

## NABARMENTZEKO ARTISAUAK

Aurtengo azokaren aniztasuna eta kalitatea kontuan harturik, zaila da langintza edo artisauren konkretu batzuk azpimarratzea. Hala eta guztiz ere, beirarekin zerikusia duten artisaueetatik aparte, etorritako artisauren berrien artean, nabarmentzeko modukoak dira hauek:

### 1. PLATINELA

Ilia Mitxelena artisauren gazteak txiki-txikitik ezagutu du artisauren gurasoen eskutik, haiek ere artisauren baitira (larrua lantzen dute). Iaz, Ilia Bizkaiko Artisauren Sariaren lehen edizioan irabazlea izan zen, artisauren gazte berritzaileen kategorian. Sariak hori Bizkaiko Foru Aldundiak antolatua zuen, BECen egindako Ikas Art erakusketaren baitan. Saria 6.000 eurokoa izan zen. Iliak zilarra lantzen du, eta 2003tik tailer propioa dauka, Bilbon. Platinela izeneko denda ere ireki du Bilboko





Alde Zaharrean. Iliar arduratzen da piezak sortzeko prozesu osoaz: zilarra urtu eta leuntzeaz gain, piezak eta paketeak diseinatzen ditu.

Zilarra beste material noble batzuekin nahasten du: larrua, egurra, japoniar zetazko papera, harribitxiak eta harri erdibitxiak. Gainera, Iliak enkargu pertsonalak eta zilar konponketak ere egiten ditu.

### TULAYTELMO

Arte plastikoaren eta diseinuaren arloan lan egiten duen tailerra da Tulaytelmo. Hainbat euskarri erabiltzen dituzte, eta, nagusiki, moda nahiz osagarrien linea bat garatzen dute; eskuz margotutako jantzi eksklusiboak egiten dituzte, artisauek erabiltzen dituzten zenbait inprimatzeko teknikak baliatuz. Jantziak beraiek diseinatzen dituzte, eta sortzen duten lan bakoitza bakarra da, gai bereko multzo baten baitan egon arren.

Zenbait motatako ehunetarako pinturak, pintura akrilikoak, mediumak eta abar erabiltzen dituzte. Era berean, serigrafiako artisauek teknikak, inprimatzeko teknikak eta transfer teknika erabiltzen dituzte, besteak beste. Haien lan filosofia: lan bakoitza sortzean lortu nahi izan dutena transmititzea, hau da, indarra, intentsitatea eta eklektizismoa.

### MARI PURI TIJERITAS

“Konpromisoa, ametsa eta ilusioa”. Horiexek dira Garbiñe Tolosak bere jarduerari buruz hitz egiteko erabiltzen dituen hitzak. Ehunezko osagarriak

sortzen ditu haur eta emakumeentzat. Produktu praktiko eta alaiak dira, eta bat datoz artistak amatasunari buruz duen ikuspegiarekin: amatasunak kontsumo iraunkorraren araberakoa behar du izan (Europako iparraldeko herrialdeetan eta bereziki Alemanian zabaltzen ari den korrante ekologiko bati jarraiki), eta ez da “trabatat” hartu behar.

Lehentasuna ematen die ingurumena kalteztzen ez duten kalitatezko materialei: bio ehunak edo/eta oheko tex ziurtagiridunak. Lehentasuna ematen dio, era berean, alderdi praktiko eta alaiari: kolore eta nahasketa erakargarriak eta alaiak aukeratzen ditu, baita diseinu erabilerrazak ere. Produktuari buruz daukan ikuspegiari eta erosleekiko tratuari esker, aholkua eskaini ahal izan die haur esperoan daudenei, produktu nagusiaren gainean, batik bat: haur-oihal garbigarriak.

### AIASURE

Arabako artisauek honek zeramikazko produktuak sortzen eta diseinatzen ditu: muralak, garaikurrak, eraikinen kopiak eta enpresa opariak. Opari pertsonalizatuak egiten ditu zeramikaz; opari eksklusiboak eta berritzaileak, sormenez eta kolorez beteak. Diseinuen bidez, gaur-gaurko ikuspegi modernoa ematen die garaikurrei eta opariari, forma eta material berriak erabilita. Helburua honako hau da: eskuz egindako piezen kalitatea, akabera eta berotasuna eskaintzea, produktu eksklusiboak sortuz eta berdintasuna baztertuz.





### HASIERAKO EKITALDIA

Azokaren inaugurazio ekitaldi ofiziala apirilaren 29an izan zen, ostiralean, arratsaldeko 06:00etan. Leire Otaegi Ereintza Elkarteko lehendakariaren ongietorriaren ondoren, Foru Aldundiko Berrikuntza eta Jakintzaren Gizartearen ordezkariak, Joseba Amondarain jaunak, hartu zuen hitza, eta ondoren Errenteriako alkatetik, Juan Carlos Merino jaunak. Kike Eizmendi jauna, babesa ematen digun Kutxako ordezkaria, Udaleko zinegotziak, komunikabideetako kideak eta Ereintzarekin lotura duten hainbat lagun ere bertan izan ziren. Jarraian, agintari eta gonbidatu guztiek azokaren barrutia bisitatu zuten, artisauen lanak ikusteko.

### ARTISAUENTZAKO SARIAK

Aurreko edizioetan bezalaxe, aurtengoan ere, bi sari banatu ditugu partaideen artean: Artisau Lanaren Kalitatearen Saria eta Stand Onenaren Saria. Bi sari horien helburua honako hau da: artisauek ahalegin berezia egitea kalitatezko produktuak sortzeko eta produktu horiek ahalik eta hobekien aurkezteko.

**Artisau Lanaren Kalitatearen Saria** ikerketa eta diseinua bultzatzeko asmoz sortu zen orain dela lau urte, eta honako parametro hauek hartzen ditu kontuan:

- Ikerketa eta esperimentazioa, bai materialean, baita ekoizpen tekniketan ere.
- Diseinua eta estiloaren berritasuna.
- Produktuen lanketa eta akaberaren fintasuna.

Sari gisa, 350 euro eta diploma jasotzen ditu irabazleak.

Epaimahaia artearen kritikari batek, artista sortzaile batek eta marketingeko aditu batek osatu dute aurrean, eta irabazleak koadernaketa artistikoa elkarrekin lantzen duten bi errenteriar izan dira: Luis Barrios eta Margari Navarro, LUMAR tailerrekoak. Epaimahaiaren iritziz, artisauek horiek merezi izan dute saria, "sorkuntza eta berrikuntzarako ahalmena agertu dutelako eta koadernaketa artistikoko lan bakoitzari erantzun zehatz eta desberdina emateko gai izan direlako". Haien iritziz, artisautza biziko bada, nahitaezkoa da berrikuntza eta kalitatearen aldeko apustu tinkoa egitea, produktu industrialei konpetentzia egin ahal izateko.

**Stand Onenaren Saria**, berriz, saltokiaren aurkezpena eta kalitate estetikoa hartzen ditu aintzat. Lanbideko lehengaiak, amaitutako produktuak edota lanketa fasean dauden produktuak erabiliz standik onena prestatzen duen artisauak jasotzen du.



Aurten, Oihana Santamaria (BURBRUJAS) artisau gasteiztarrak eskuratu du saria. Standean, antzinako bainugela bat birsortu du, konketa eta txarro batzuk erabilita, eta bertan ipini ditu bere produktuak: olioak, kremak eta xaboi naturalak. Gorria erabili du, standa nabarmentzeko.

Ohiko moduan, Gipuzkoako Merkataritza Ganberak izendatutako pertsonak osatu dute epai-mahaia. Sari gisa, 250 euro eta hori egiaztatzen duen diploma jaso ditu irabazleak.

Sariak apirilaren 30ean banatu genituen, larunbatean, eta bi irabazleek oso positibotzat jo zituzten. Komunikabideei emaitzaren berri eman genien, baita irabazleei buruzko aipamen labur bat ere.

#### AURRERA BEGIRA

Hasieran aipatu dugun moduan, urtebete daramagu Gabiltza eta Lur Kolektiboa artisau elkarteekin lanean. Artisau sektorearen azterketa profesional bat egin ostean, proiektu berri bat izan da lan horren emaitza, eta Gipuzkoako Foru Aldundiari eta Errenteriako Udalari aurkeztu zaie, epe labur, ertain eta luzean gara dadin.

Lehen pauso praktikoa ematen hasiak gara dagoeneko, eta espero dugu komunikabideek proiektuaren berri emana izango dutela OARSO aldizkari hau argitaratzen denerako. Errenterian artisautzaren arloan egindako urteetako lana finkatzea eta etorkizuna ziurtatzea dugu helburu,

oinarri sendo eta profesionalak ezartzeko bidean. Beraz, ziur gaude Errenteriak jarraituko duela, orain arte bezala, Euskal Herriko artisautzaren nahitaezko erreferentea izaten.



Bukatzeko, ospatu berri dugun XXXIII. Euskal Herriko Eskulangintza Azoka egitea ahalbidetu duten guztiei eskerrak eman nahi dizkiegu. Lehenik, parte hartu duten artisau guztiei. Eskerrak, urteaz urte azokara hurbildu diren bisitariei, lana eta ardurara eskaini dizkiguten komunikabideei, eta, nola ez, babesa eman diguten erakundeei: Gipuzkoako Foru Aldundiari, Errenteriako Udalari eta Kutxari. Bihotzie, berriro, guztiei, gure eskerrik beroena.